

LEGISLATIVNÍ ZMĚNY

Novelizace zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (tzv. zákon proti praní špinavých peněz)

Vypracovala:

Juráš, Chovancová, David, advokáti v.o.s.
sídlem Zlín, Lešetín IV/777, 760 01, PSČ: 760 01

Mgr. Veronika Kopečková

Datum:
20.12.2017

Obsah

A.	Úvod do problematiky.....	3
B.	Novela zákona o praní špinavých peněz č. 368/2016 Sb.	4
C.	Závěr.....	7

A. Úvod do problematiky

V návaznosti na mezinárodní závazky vycházející pro Českou republiku především z mezinárodních úmluv a členství v Evropské unii, byla Česká republika povinna stanovit právní rámec problematice legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. V návaznosti na to bylo přijato několik právních předpisů dopadajících na tuto oblast. Pro účely tohoto pojednání pak bude pozornost zaměřena pouze na zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dle jen „ALM“), který nabyl účinnosti 1.9.2008.

Smysl a účel ALM lze rozdělit do dvou základních linií:

- 1) zabránění zneužití finančního systému k legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu,
- 2) uchování stop po přesunech majetku, včetně záznamu o tom, kdo od koho, prostřednictvím koho a ke komu dané prostředky směřují.

V této souvislosti pak ALM ukládá vybraným subjektům tzv. povinným osobám, definovaným v § 2 tohoto zákona (mezi povinné osoby patří například banky, notáři, realitní kanceláře, advokáti apod.) předepsané povinnosti při provádění obchodů. Mezi tyto povinnosti pak patří především:

- uskutečňovat identifikaci klienta,
- uskutečňovat kontrolu klienta,
- ověřovat, zda se na klienta nevztahují mezinárodní sankce,
- zjišťovat, zda klient není politicky disponovaná osoba,
- odmítnout provedení obchodu ve stanovených případech,
- uchovávat požadované údaje,
- neustále vyhodnocovat, zda obchod nevykazuje znaky podezřelého obchodu,
- v případě podezřelého postupu provést odpovídající postup a podat oznámení o podezřelém obchodu.

Pro následující text je pak podstatná především povinnost povinných osob uskutečňovat kontrolu klienta, čímž se myslí **zjišťovat mimo jiné i skutečného majitele právnické osoby**.

B. Novela zákona o práni špinavých peněz č. 368/2016 Sb.

Dne 1.1.2017 nabyl účinnosti zákon č. 368/2016 Sb., kterým dochází k novelizaci ALM a zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických osob a fyzických osob (dále jen „ZoVŘ“).

Tato novela přináší zejména dvě podstatné změny, a to:

- 1) mění se definice tzv. skutečného majitele,**
- 2) zavádí právnickým osobám a svěřenským fondům zaznamenávat a archivovat údaje o svém skutečném majiteli a tyto údaje dále zapisovat do evidence údajů o skutečných majitelích.**

Nová definice skutečného majitele

Nově je skutečný majitel definován pomocí tzv. materiálních znaků. Skutečným majitelem je osoba stojící na vrcholu vlastnické struktury, jako osoba s rozhodujícím vlivem bez ohledu na to, na základě jakého právního titulu svůj vliv vykonává. Skutečným majitelem je vždy a pouze fyzická osoba (případně i několik fyzických osob).

U jednotlivých právnických osob, jakož i u svěřenského fondu jsou dále také uvedeny formální znaky, které mohou skutečného majitele pomoci definovat.

§ 4 odst. 3 ALM

Skutečným majitelem se pro účely tohoto zákona rozumí fyzická osoba, která má fakticky nebo právně možnost vykonávat přímo nebo nepřímo rozhodující vliv v právnické osobě, ve svěřenském fondu nebo v jiném právním uspořádání bez právní osobnosti. Má se za to, že při splnění podmínek podle věty první skutečným majitelem je

a) u obchodní korporace fyzická osoba,

- 1. která sama nebo společně s osobami jednajícími s ní ve shodě disponuje více než 25 % hlasovacích práv této obchodní korporace nebo má podíl na základním kapitálu větší než 25 %,*
- 2. která sama nebo společně s osobami jednajícími s ní ve shodě ovládá osobu uvedenou v bodě 1,*
- 3. která má být příjemcem alespoň 25 % zisku této obchodní korporace, nebo*
- 4. která je členem statutárního orgánu, zástupcem právnické osoby v tomto orgánu anebo v postavení obdobném postavení člena statutárního orgánu, není-li skutečný majitel nebo nelze-li jej určit podle bodů 1 až 3,*

b) u spolku, obecně prospěšné společnosti, společenství vlastníků jednotek, církve, náboženské společnosti nebo jiné právnické osoby podle zákona upravujícího postavení církví a náboženských společností fyzická osoba,

- 1. která disponuje více než 25 % jejich hlasovacích práv,*
- 2. která má být příjemcem alespoň 25 % z jí rozdělovaných prostředků, nebo*
- 3. která je členem statutárního orgánu, zástupcem právnické osoby v tomto orgánu anebo v postavení obdobném postavení člena statutárního orgánu, není-li skutečný majitel nebo nelze-li jej určit podle bodu 1 nebo 2,*

c) u nadace, ústavu, nadačního fondu, svěřenského fondu nebo jiného právního uspořádání bez právní osobnosti fyzická osoba nebo skutečný majitel právnické osoby, která je v postavení

1. zakladatele,

2. svěřenského správce,

3. obmyšleného,

4. osoby, v jejímž zájmu byla založena nebo působí nadace, ústav, nadační fond, svěřenský fond nebo jiné uspořádání bez právní osobnosti, není-li určen obmyšlený, a

5. osoby oprávněné k výkonu dohledu nad správou nadace, ústavu, nadačního fondu, svěřenského fondu nebo jiného právního uspořádání bez právní osobnosti.

Obecně však platí, že aby mohl být někdo ve smyslu ALM považován za skutečného majitele, nestačí pouhé naplnění těchto formálních znaků, **aniž by naplnil znak materiální**. Jinými slovy nebude skutečným majitelem, pokud nemá možnost vykonávat rozhodující vliv.

Naplnuje-li podmínky skutečného majitele právnická osoba (například společníkem právnické osoby je jiná právnická osoba), pak je třeba hledat osobu, která obdobným způsobem ovládá její podnikání a takto postupovat až po konkrétní fyzickou osobu, případně do zjištění, že žádná taková fyzická osoba být nemůže (například proto, že se ve společnosti vlastnický účastník stát, nebo se jedná o zahraniční společnost, které neumožňují odhalit jejich vlastnickou strukturu). V takovém případě se jako skutečný majitel uvede osoba nebo osoby, které u dané právnické osoby bezprostředně vykonávají nejvyšší řídicí funkci.

Nutno však podotknout, že taková skutečnost - neprůhledná vlastnická struktura významně negativně ovlivňuje rizikový profil dané právnické osoby ve smyslu ALM.

Osoba povinná ke zjištění skutečného majitele je povinna nejen využívat povinnost součinnosti, kterou daná právnická osoba má dle ALM, ale i další nezávislé zdroje, jako jsou například dokumenty založené ve sbírce listin apod. Pokud tak bude profil dané právnické osoby vyhodnocen jako rizikový ve smyslu ALM, má povinná osoba povinnost přijmout odpovídající opatření, tj. označit obchod s takovou právnickou osobou jako rizikový či dokonce odmítnout uskutečnit takový obchod.

Povinnost zaznamenávat údaje o skutečném majiteli

Novela zavádí právnickým osobám a správcům svěřenských fondů povinnost zaznamenávat aktuální údaje ke zjištění a ověření totožnosti skutečného majitele ve smyslu ustanovení § 4 ALM, jakož i odůvodnění, které zakládá jeho postavení (myšleno naplnění materiálního kritéria).

Údaje o skutečném majiteli pak musí být uchovávány po dobu, po kterou je fyzická osoba skutečným majitelem a ještě 10 let poté, co jím přestane být. Za minimum informací ke konkrétní fyzické osobě pak lze považovat jméno, příjmení, adresa a popis vztahu k právnické osobě.

Nově je také zavedena povinnost všech právnických osob a správců svěřenských fondů zapisovat údaje o skutečném majiteli to veřejného rejstříku, tímto rejstříkem je myšlen příslušný rejstříkový soud (nejčastěji tak obchodní rejstřík). Nutno zdůraznit, že údaj o skutečném majiteli nebude veřejně dostupný, tedy nebude obsažen ve výpisu z obchodního rejstříku, avšak budou vymezeny státní orgány, jakož i další osoby, které budou oprávněny si tyto informace od rejstříkového soudu vyžádat – například osoby povinné podle ALM provádějící identifikaci a kontrolu klienta.

Od 1.1.2018 tak mají všechny právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku povinnost zajistit zápis svých skutečných majitelů. Poplatek za zápis činí 1.000,- Kč, s tím, že právnické osoby již v rejstříku zapsané, které tuto svou povinnost splní do 31.12.2018 budou od tohoto poplatku osvobozeny.

C. Závěr

Lze tak konstatovat, že novelizace ALM přináší řadu nových povinností právnickým osobám, pokud se týká „odkrývání a zveřejňování“ jejich vlastnické struktury. Tato povinnost se podstatně promítá především u akciových společností, u kterých na rozdíl od například společnosti s ručením omezeným nejsou vlastnické struktury patrné z výpisu z obchodního rejstříku (nejedná-li o akciovou společnost s jediným akcionářem).

U akciových společností však povinnost uchovávat záznamy o skutečném majiteli vychází z povinnosti akciové společnosti vést seznam akcionářů a tento pravidelně aktualizovat.

V praxi se však budou vyskytovat případy, kdy přesto nebude možnost zjistit skutečného majitele (fyzickou osobu) akciové společnosti či jiné právnické osoby. Ačkoliv na to novela ALM pamatuje v již zmiňované možnosti uvádět v takových případech osoby s nejvyšší řídicí funkcí – typicky statutární orgán, je nutno pamatovat na to, že taková skutečnost pak zvyšuje rizikový profil dané osoby, což je povinná reflektovat povinná osoba při uskutečňování obchodu.